

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

A2 Kvæg

Bæredygtig økonomi med køer

Foto: Linda Rosager Duve

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Bæredygtig økonomi med køer

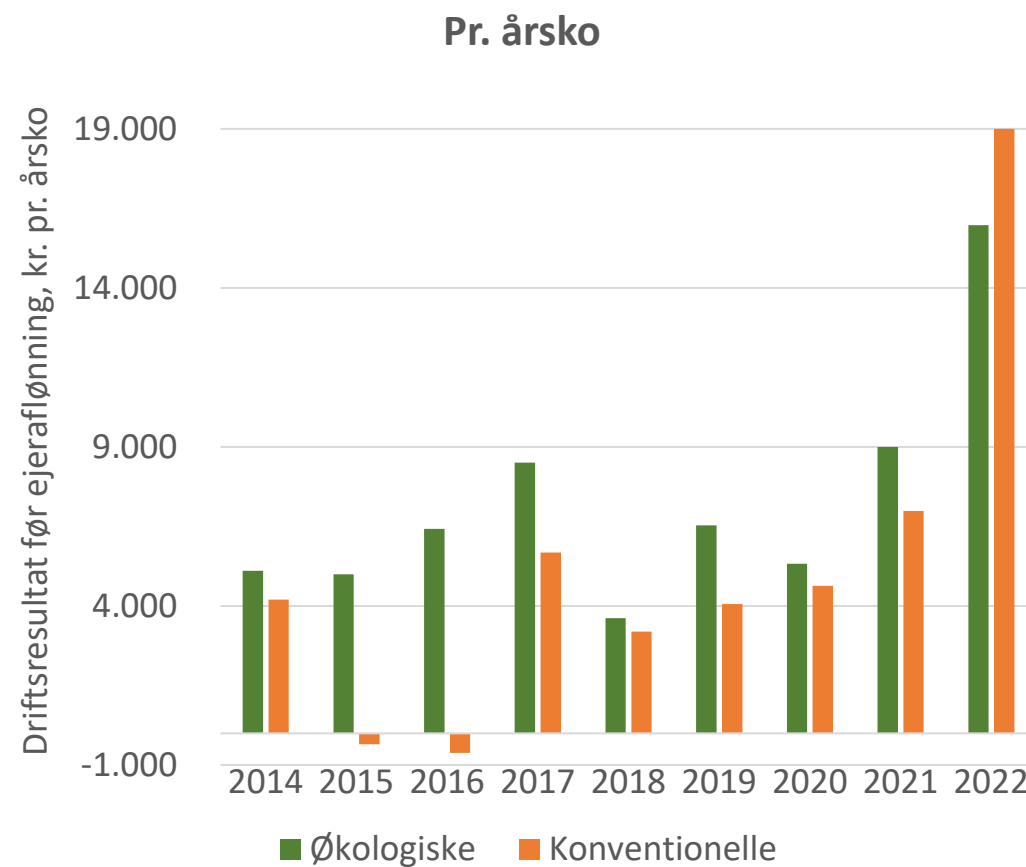
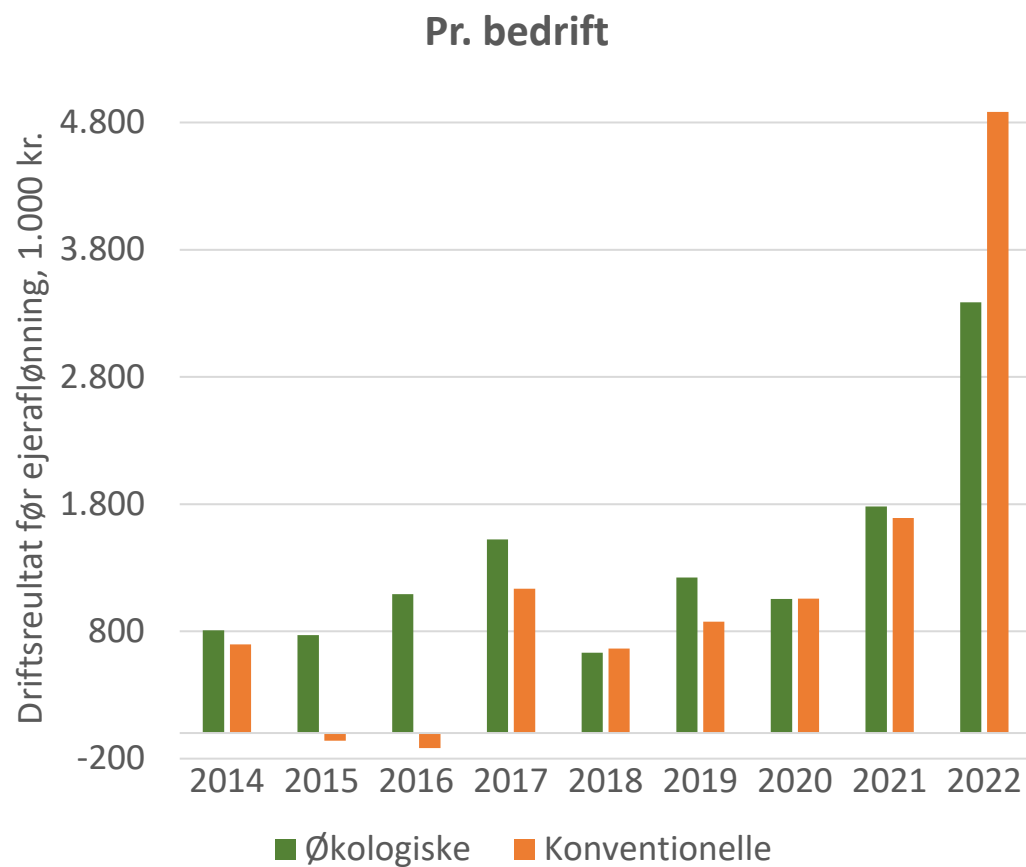

Foto: Martin Øvli Kristensen

Indlæg

- Driftsresultater – overblik
- Økonomisk bæredygtighed og udvalgte nøgletal
- Udfordringer for den økologiske mælkeproduktion
- Brug regnskabet til at skabe overblik
- Hvilken retning skal jeg gå?
- Analyse af økologiske lavinput bedrifter
- Kødkvæg – vigtige nøgletal
- Opsamling

Driftsresultat før ejer aflønning - mælkebedrifter

Hvad er økonomisk bæredygtighed?

- Økonomisk bæredygtighed er en af de tre hovedsøjler inden for bæredygtighed - social, økonomisk og miljømæssig
- Den økonomiske søjle fokuserer på en virksomheds miljø og økonomiske velfærd
  - Bruger kapital på den bedst mulige måde for de kommende generationer
  - Beregner et bæredygtigt budget i et større perspektiv end blot indtægter og udgifter
  - Vurderer om kapitalen er forvaltet på den bedst mulige måde, så den i fremtiden har samme eller mere værdi i dag – også i forhold miljø, samfund og kultur

I mit indlæg antager jeg, at den økologiske produktionsform i stor udstrækning tilgodeser miljø, samfund og kultur

Bedriftens økonomiske bæredygtighed – nøgletal

2022	Pr. bedrift
Bruttoudbytte i alt	13.683.910
Stykomkostninger i alt	-5.622.216
Dækningsbidrag	8.061.694
Kapacitetsomkostninger i alt	-4.580.610
Resultat af primær drift	3.481.085
Afkoblet EU-støtte mv.	677.492
Finansieringsomkostninger i alt, landbrug	-772.782
- forpagtning netto	-588.613
Driftsresultat	3.385.795
Ejerløn	-447.050
Korr. værdiændring stambes/foderbeh.	334.958
Driftsresultat efter ejerløn mv.	2.603.787
Balance m.v.	
Landbrugsaktiver	43.341.074
Gæld	-28.397.830
Egenkapital	10.809.230

Overskudsgrad, landbrug

$$\frac{\text{Resultat af primær drift} + \text{EU - støtte} + \text{nettoforpagtning} + \text{ejer aflønning}}{\text{Bruttoudbytte, inkl. intern omsætning}} \times 100$$

Afkastningsgrad, landbrug

$$\frac{\text{Resultat af primær drift} + \text{EU - støtte} + \text{nettoforpagtning} + \text{ejer aflønning}}{\text{Landbrugsaktiver, gennemsnit}} \times 100$$

Soliditetsgrad

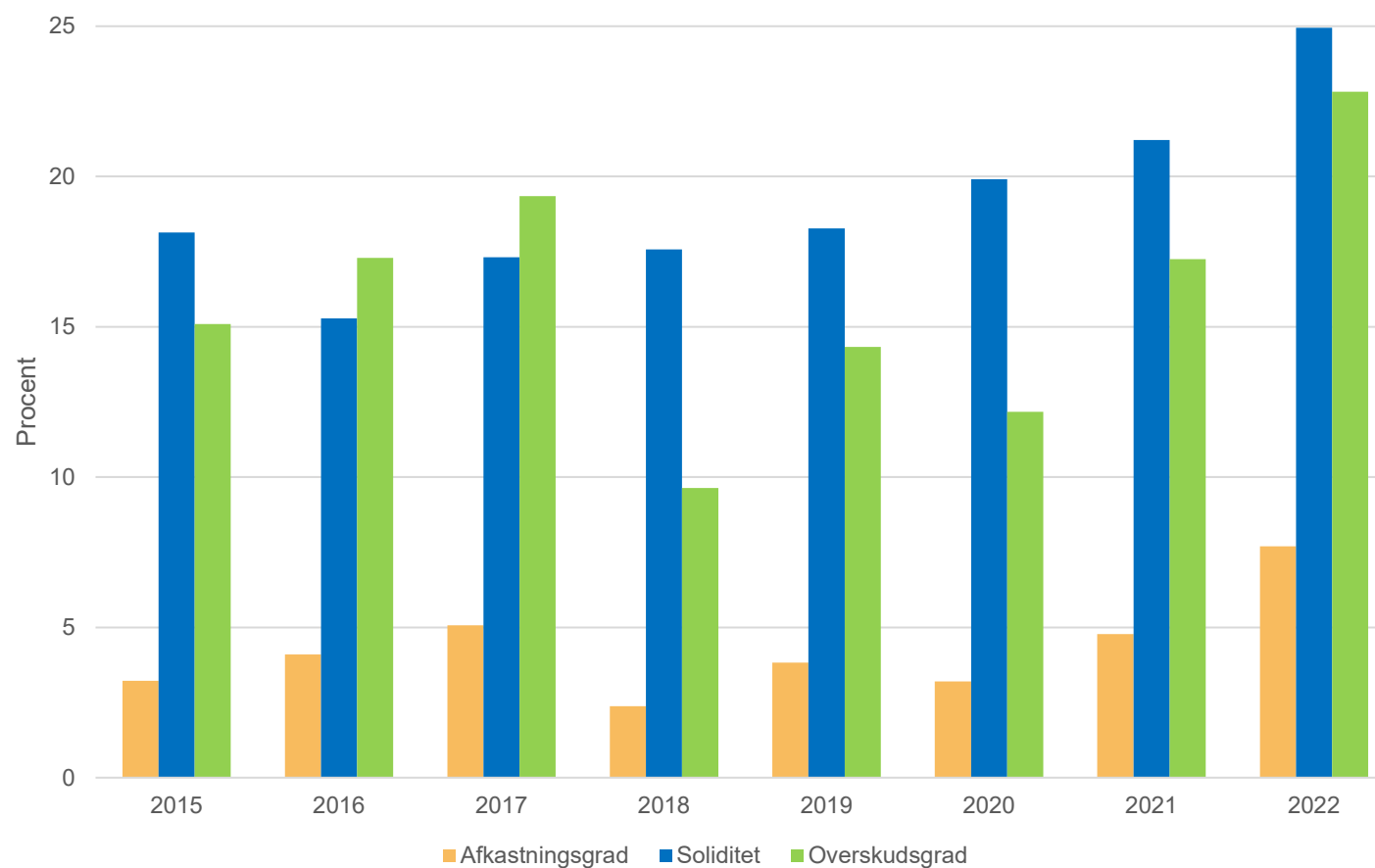
$$\frac{\text{Egenkapital ultimo}}{\text{Aktiver i alt, ultimo}} \times 100$$

Bedriftens økonomiske bæredygtighed - nøgletal

2022	Pr. bedrift
Bruttoudbytte i alt	13.683.910
Stykomkostninger i alt	-5.622.216
Dækningsbidrag	8.061.694
Kapacitetsomkostninger i alt	-4.580.610
Resultat af primær drift	3.481.085
Afkoblet EU-støtte mv.	677.492
Finansieringsomkostninger i alt, landbrug	-772.782
- forpagtning netto	-588.613
Driftsresultat	3.385.795
Ejerløn	-447.050
Korr. værdiændring stambes/foderbeh.	-334.958
Driftsresultat efter ejerløn mv.	2.603.787
Balance m.v.	
Landbrugsaktiver	43.341.074
Gæld	-28.397.830
Egenkapital	10.809.230

Bedriftens økonomiske bæredygtighed - nøgletal

2022	Pr. bedrift
Bruttoudbytte i alt	13.683.910
Stykomkostninger i alt	-5.622.216
Dækningsbidrag	8.061.694
Kapacitetsomkostninger i alt	-4.580.610
Resultat af primær drift	3.481.085
Afkoblet EU-støtte mv.	677.492
Finansieringsomkostninger i alt, landbrug	-772.782
- forpagtning netto	-588.613
Driftsresultat	3.385.795
Ejerløn	-447.050
Korr. værdiændring stambes/foderbeh.	-334.958
Driftsresultat efter ejerløn mv.	2.603.787
Balance m.v.	
Landbrugsaktiver	43.341.074
Gæld	-28.397.830
Egenkapital	10.809.230

Konsolidering

Resultat efter finansiering + private indtægter – beregnet skat – pensionsindbetaling – privatforbrug

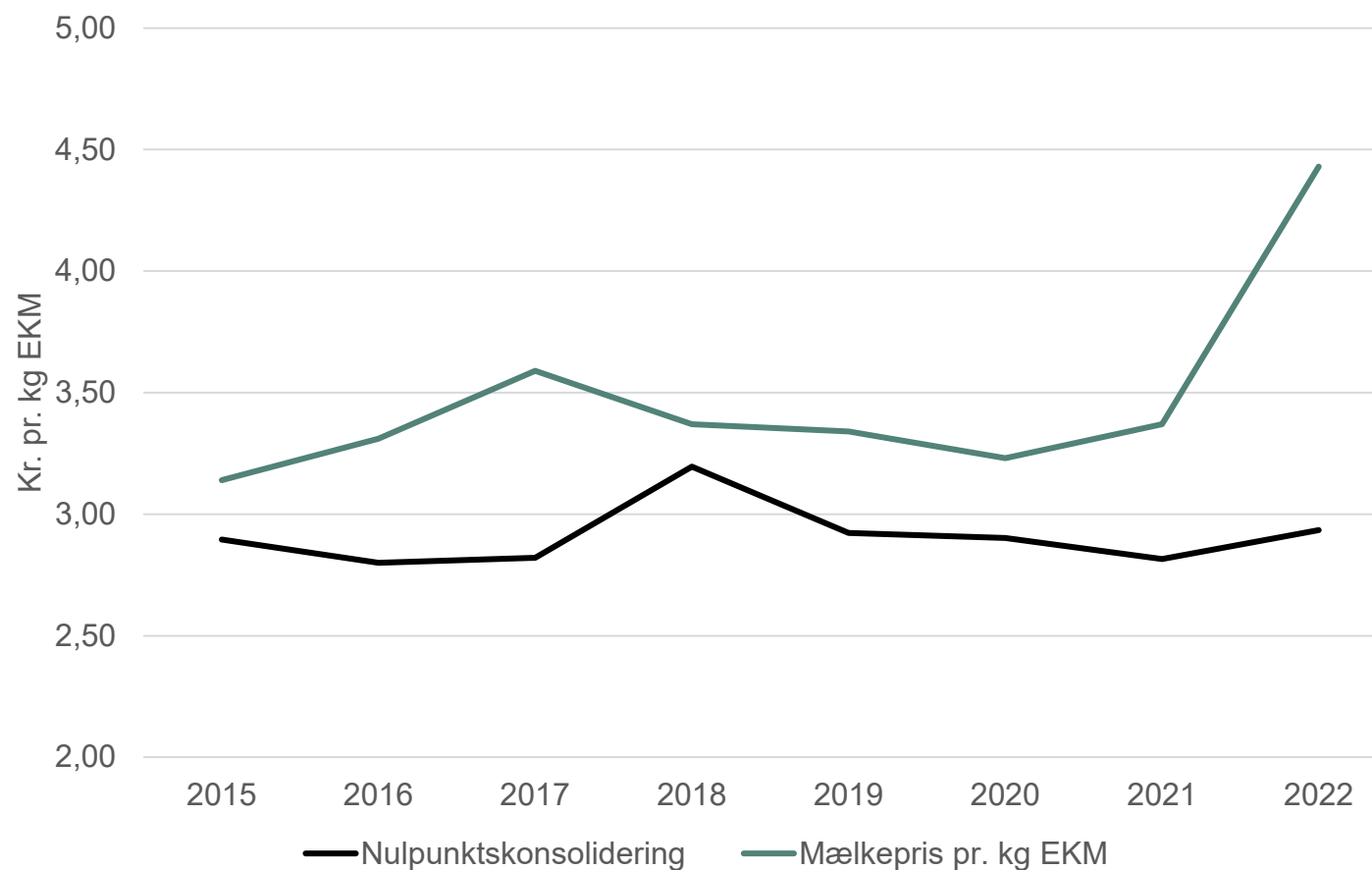
Konsolideringsnulpunktspris

Den afregningspris på mælk, hvor konsolideringen bliver nul

Konsolidering og nulpunktskonsolidering

2022	Pr. bedrift
Bruttoudbytte i alt	13.683.910
Stykomkostninger i alt	-5.622.216
Dækningsbidrag	8.061.694
Kapacitetsomkostninger i alt	-4.580.610
Resultat af primær drift	3.481.085
Afkoblet EU-støtte mv.	677.492
Finansieringsomkostninger i alt, landbrug	-772.782
- forpagtning netto	-588.613
Driftsresultat	3.385.795
Ejerløn	-447.050
Korr. værdiændring stambes/foderbeh.	-334.958
Driftsresultat efter ejerløn mv.	2.603.787
Balance m.v.	
Landbrugsaktiver	43.341.074
Gæld	-28.397.830
Egenkapital	10.809.230

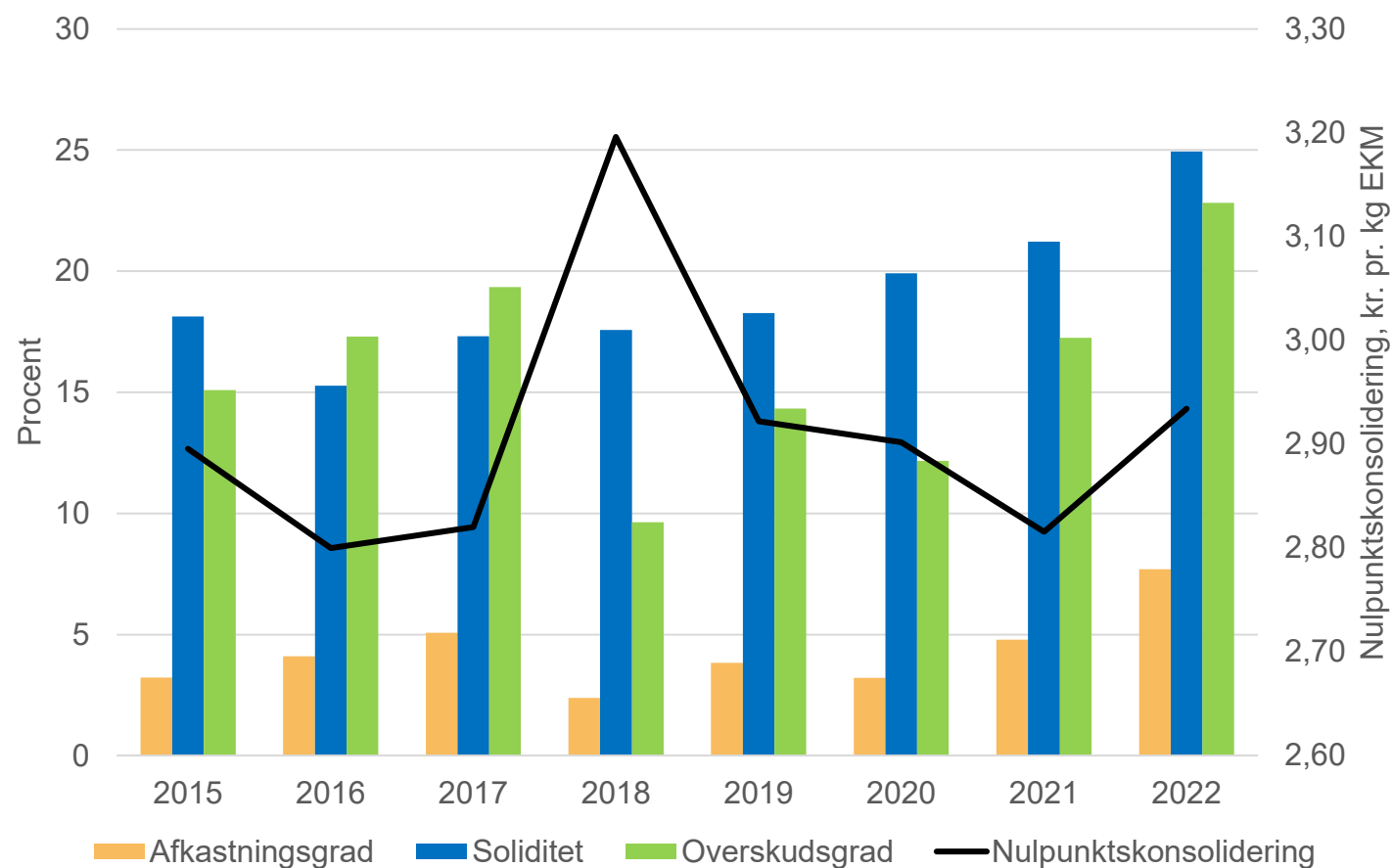
Nøgletal – økonomisk bæredygtighed

Mangler vi noget?

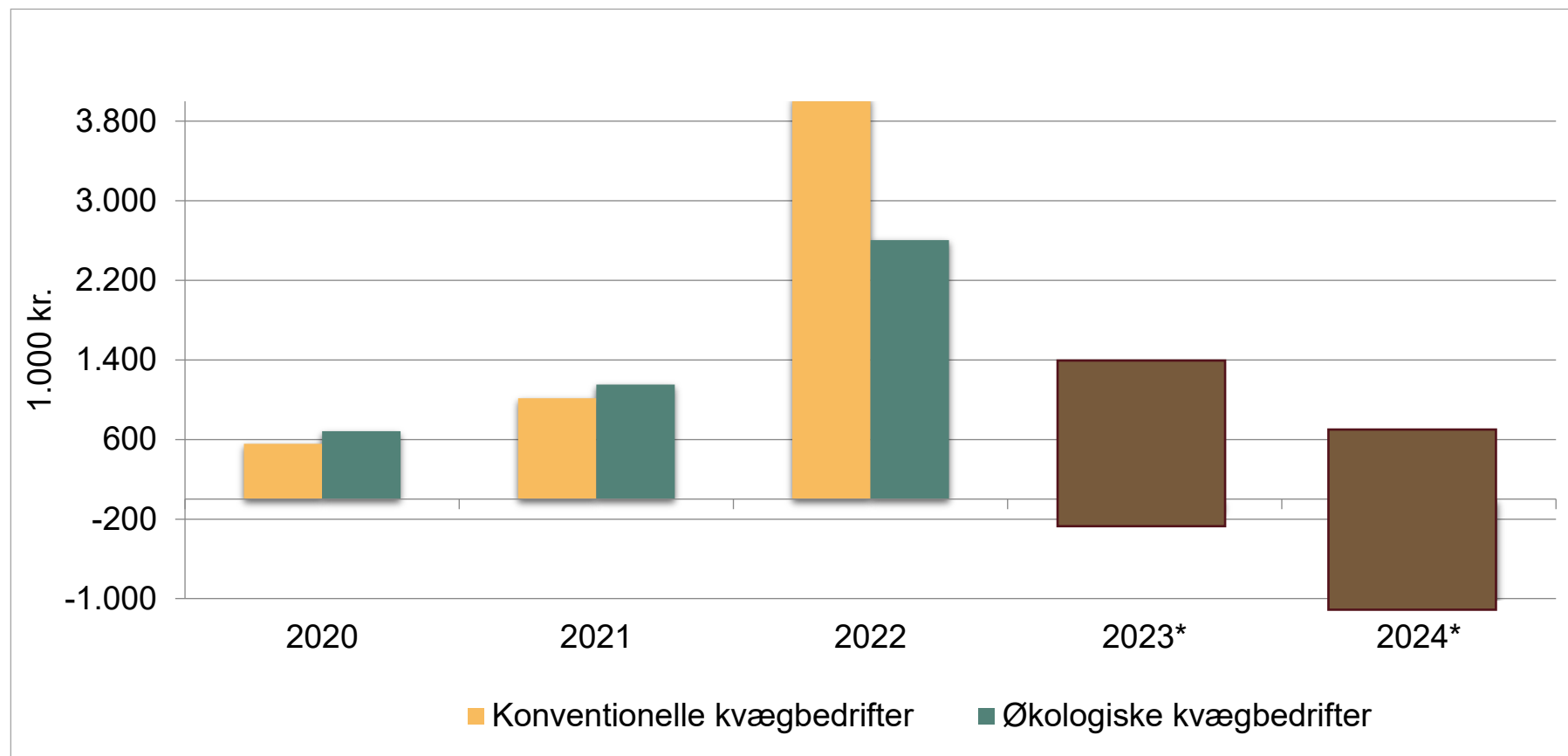
Likviditet – likviditet -
likviditet

Likviditetsbudgettet

I hvilken retning peger pilen?

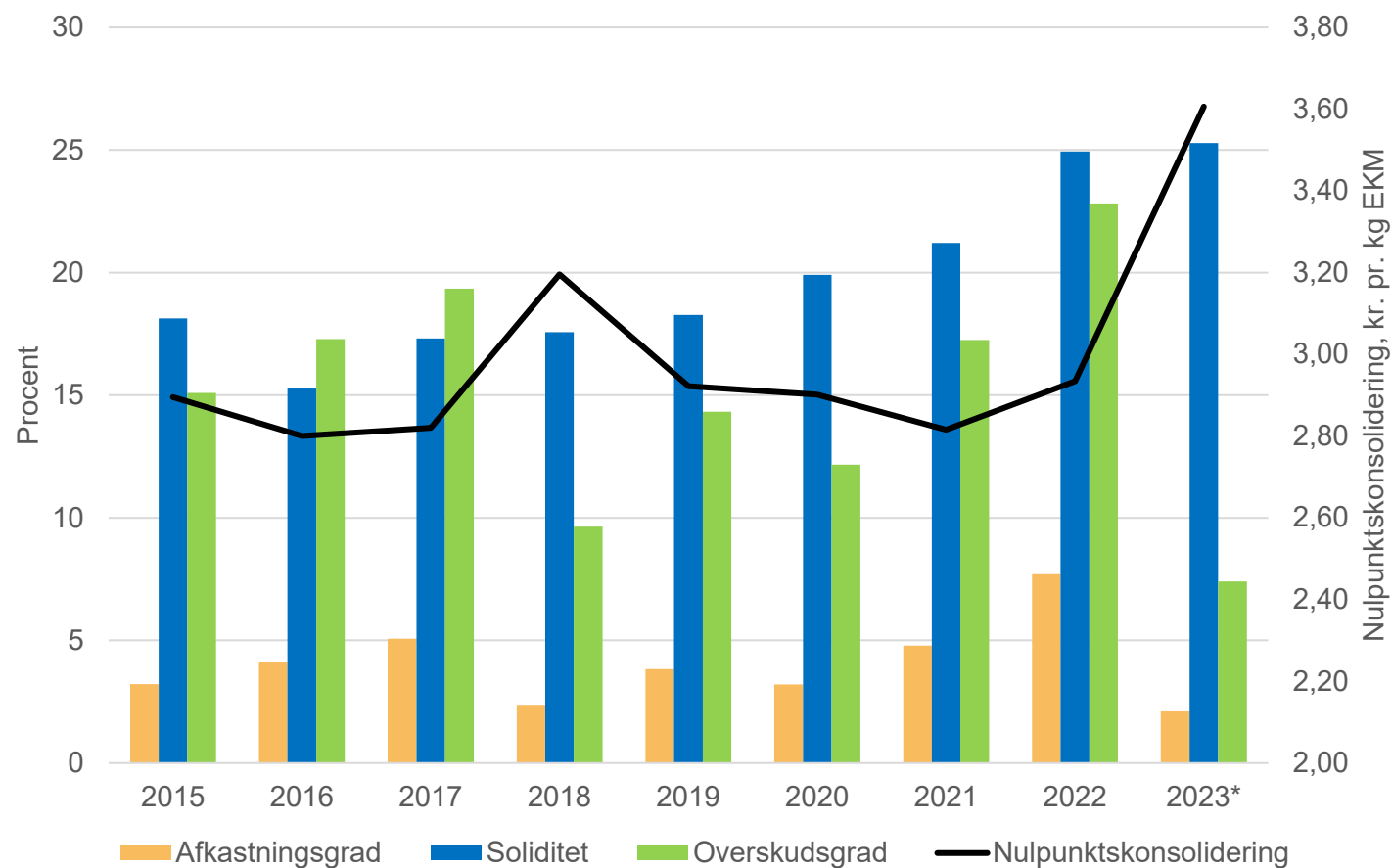

Nøgletal for bæredygtig økonomi med kvæg

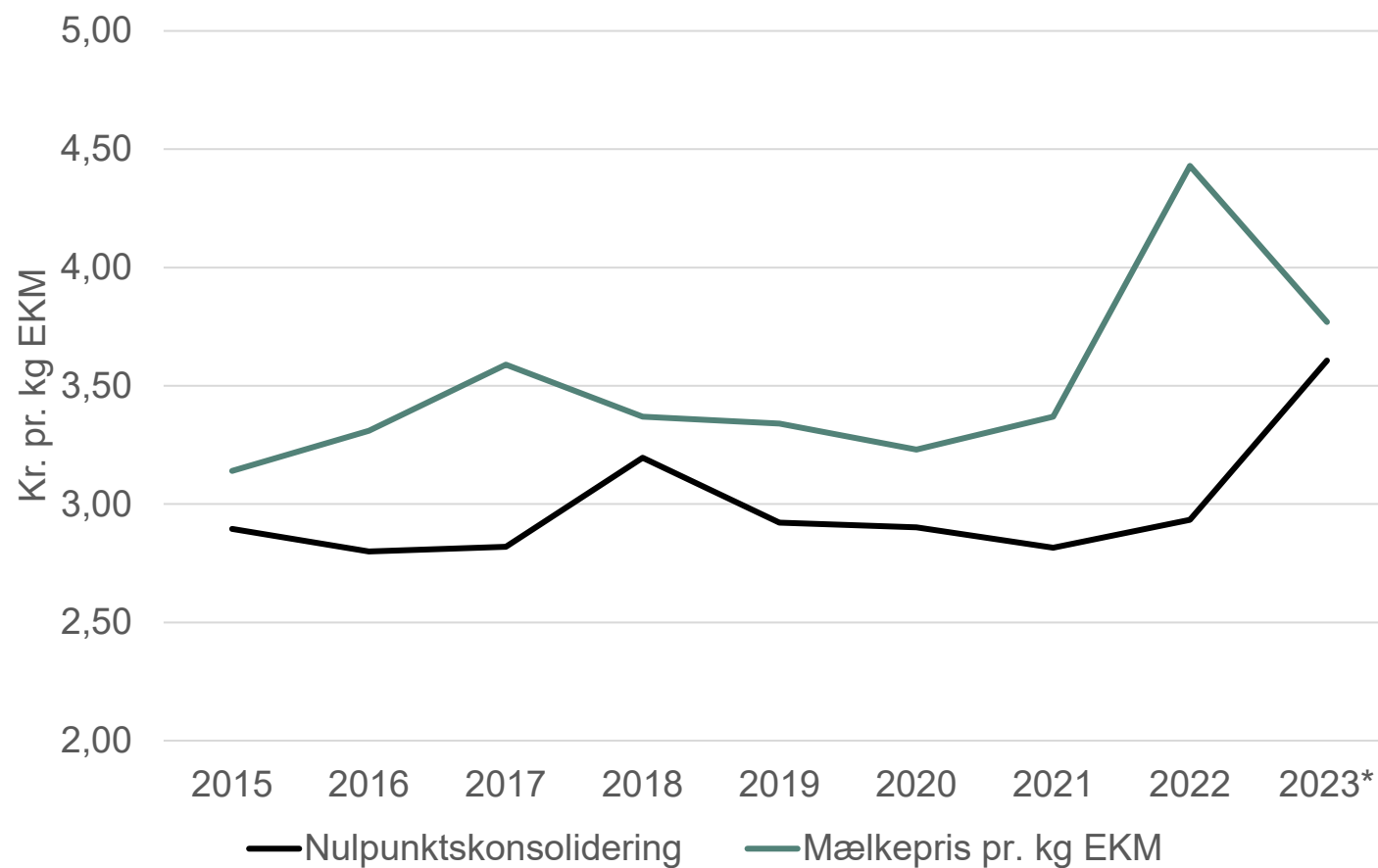

Økonomisk bæredygtighed

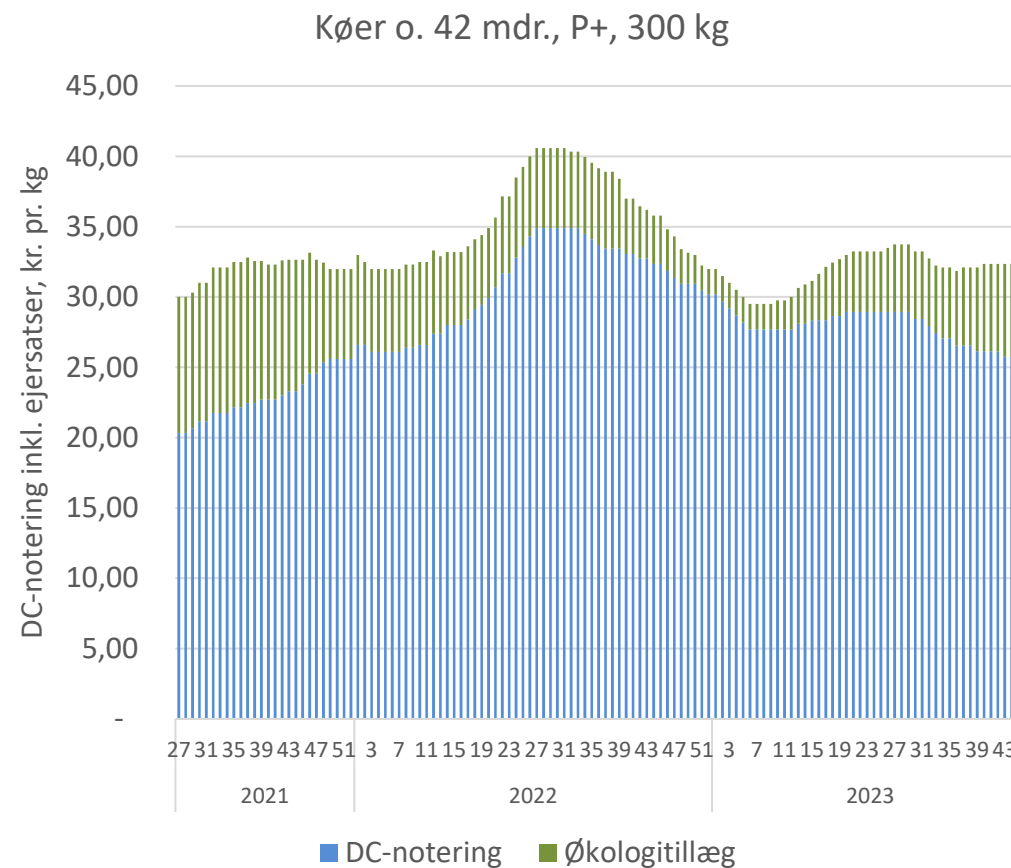
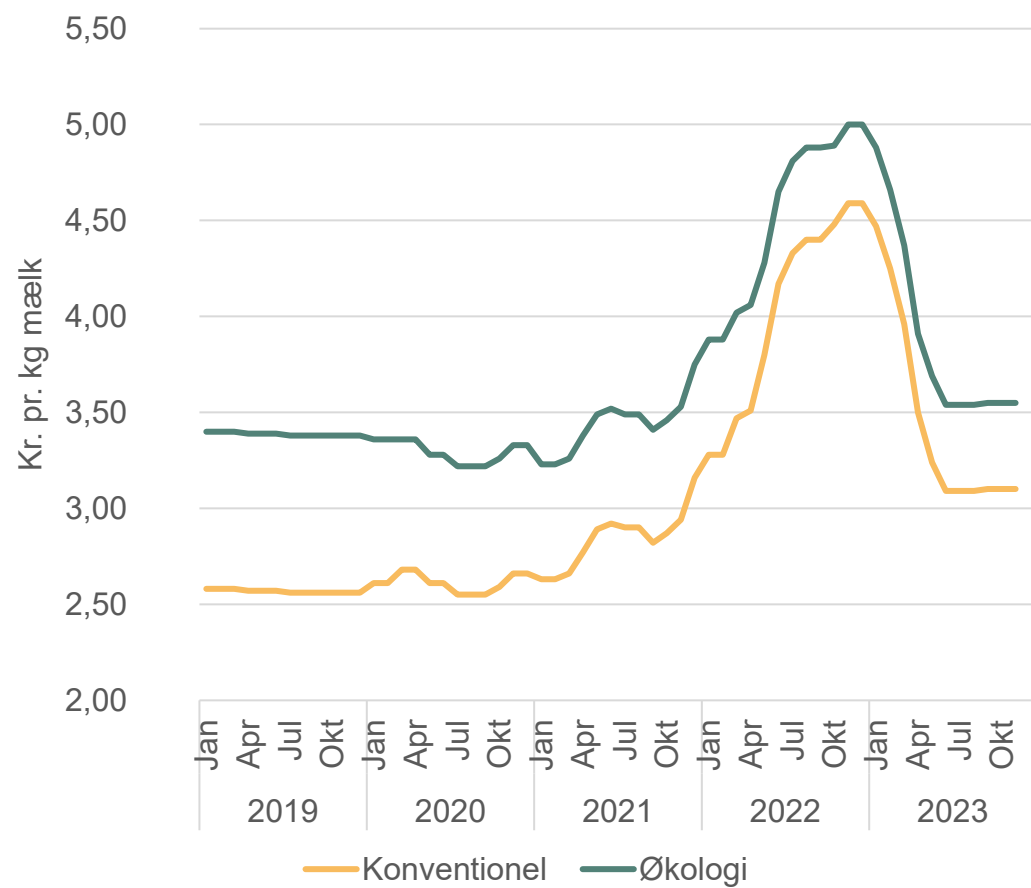
- Hvor er udfordringerne for den økologiske mælkeproduktion?

Konsolidering og nulpunktskonsolidering

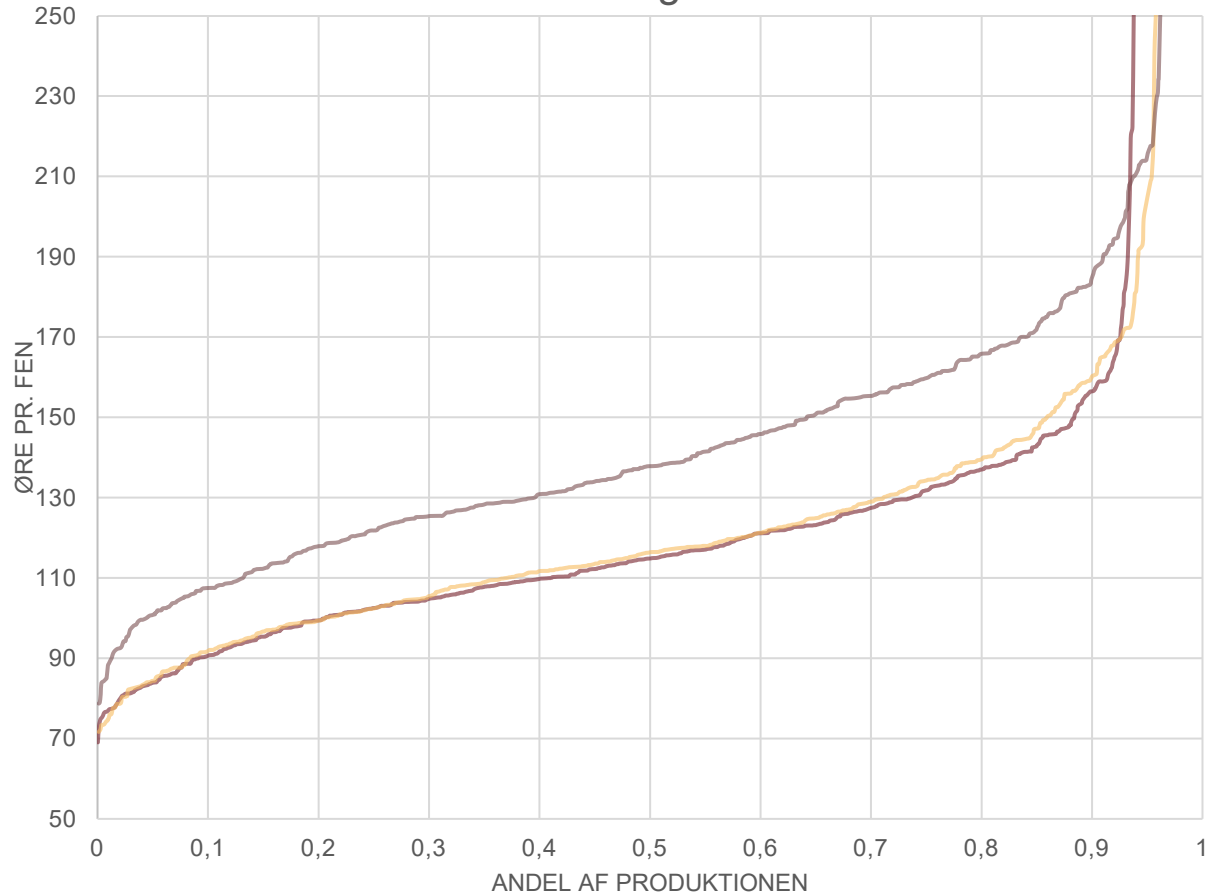
Priser på mælk (Arla) og oksekød (DC, slagtekøer > 42 mdr., 300 kg, P+)

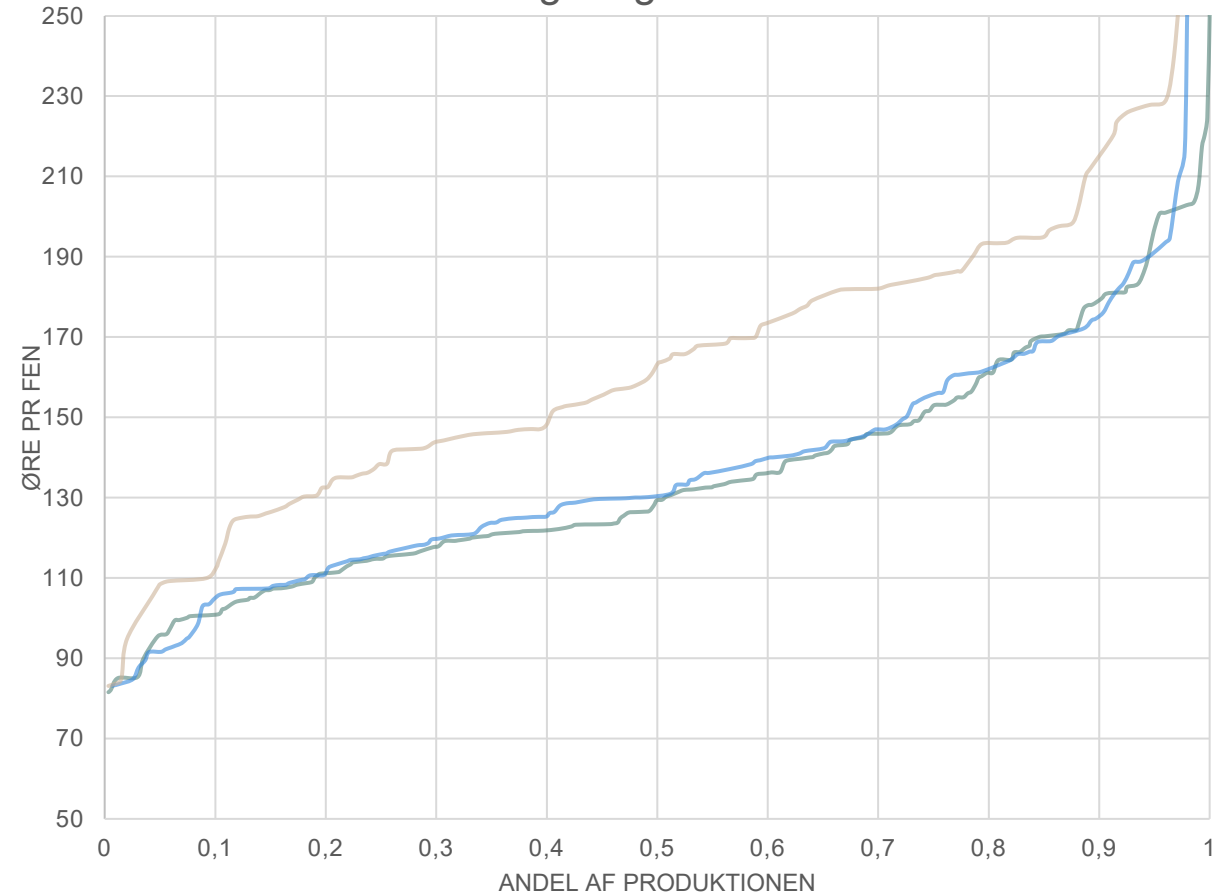
Fremstillingspris grovfoder

Konventionel grovfoder

— 2020_frem_grov_konv   — 2021_frem_grov_konv   — 2022_frem_grov_konv

Økologisk grovfoder

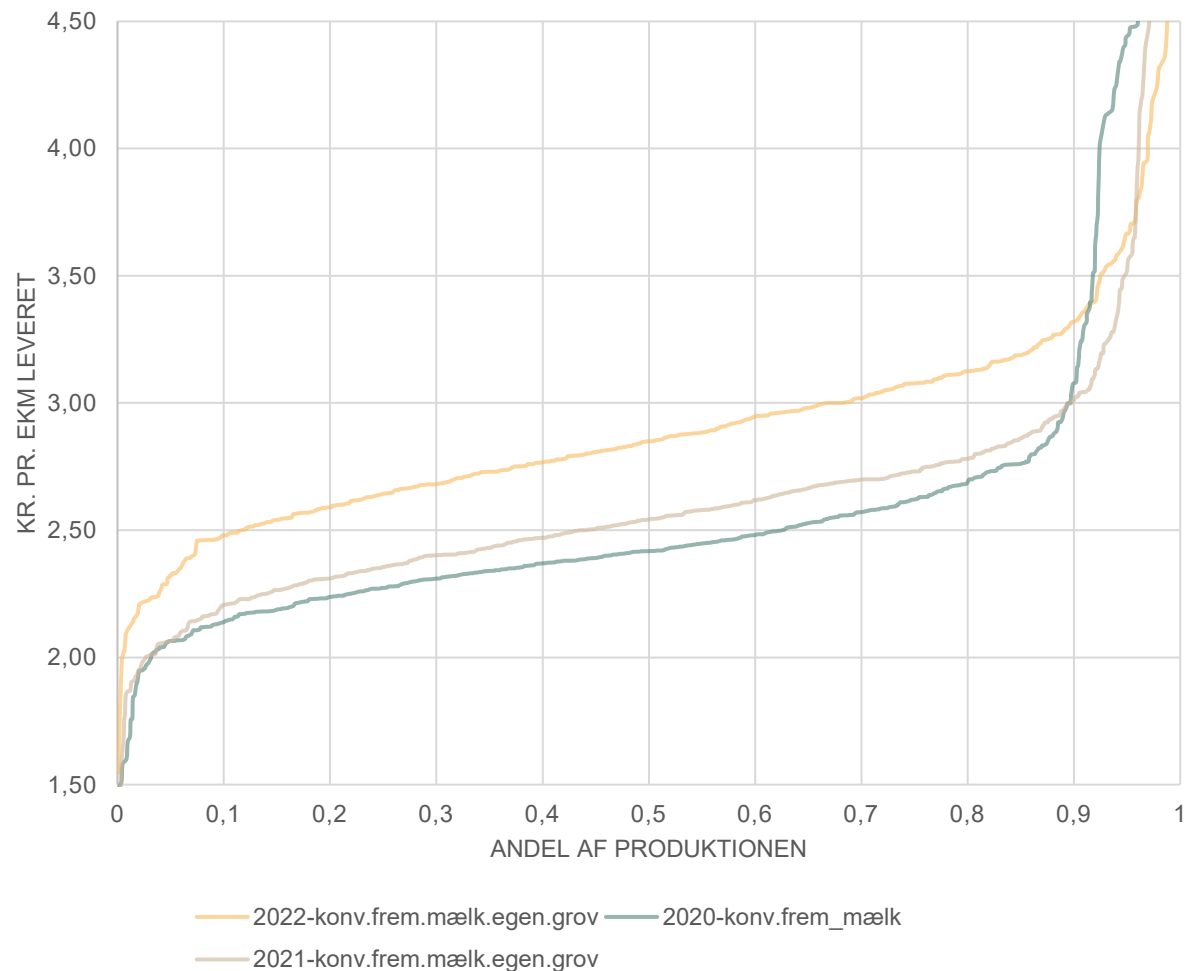

— 2020_frem_grov_øko   — 2021_frem_grov_øko   — 2022_frem_grov_øko

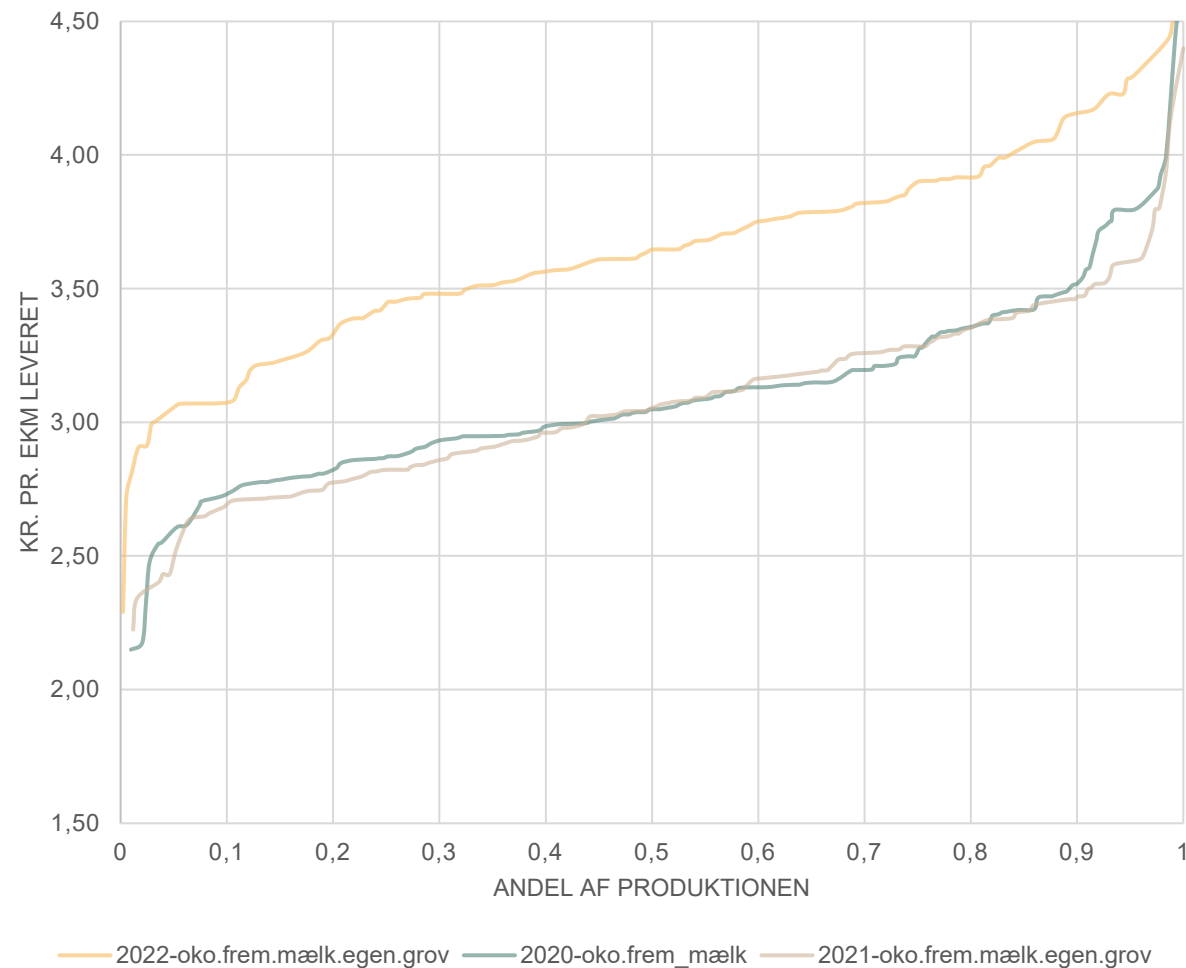
Udvikling i fremstillingsprisen på mælk

Konventionel mælk

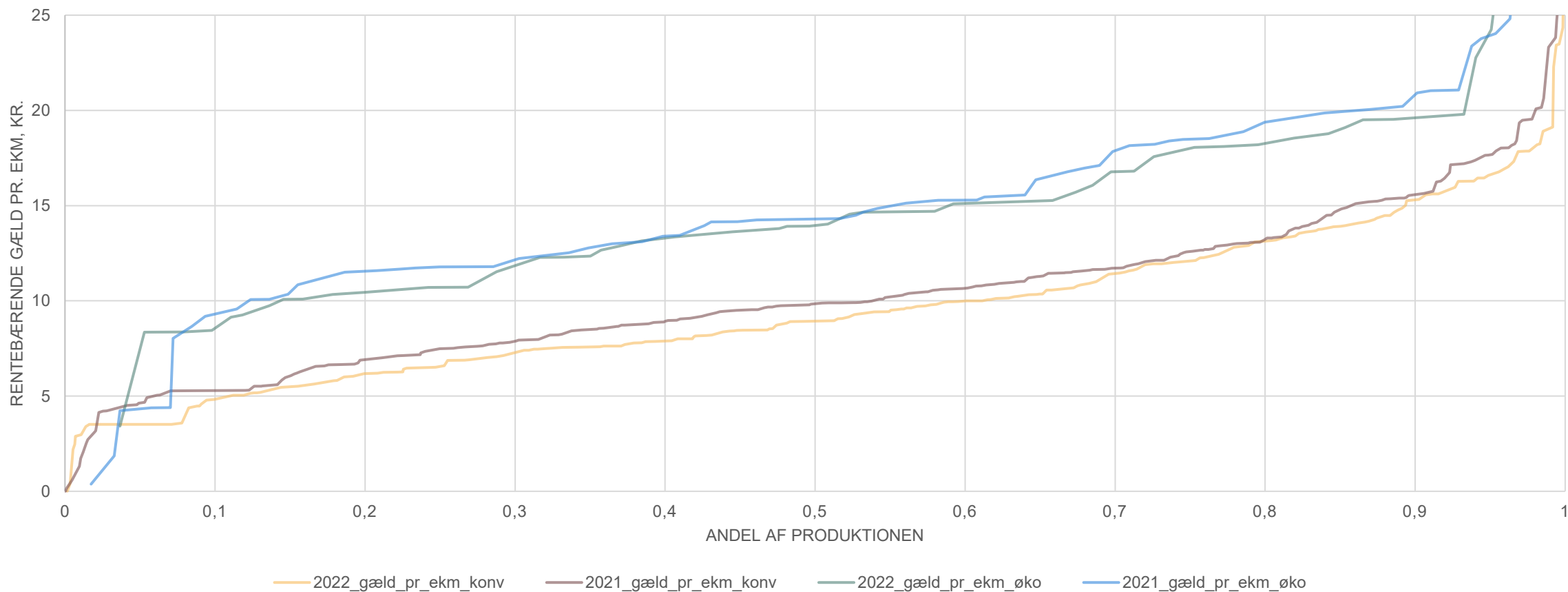

Økologisk mælk

- Fremstillingspris er korrigeret for egen grovfoderpris

Udvikling i rentebærende gæld

Gæld – økologiske mælkebedrifter

- Mindre gæld pr. ko
- Stigende renter
- Konvertering af fastforrentet gæld
  - Fastforrentede lån udgør meget lille del af samlet gæld

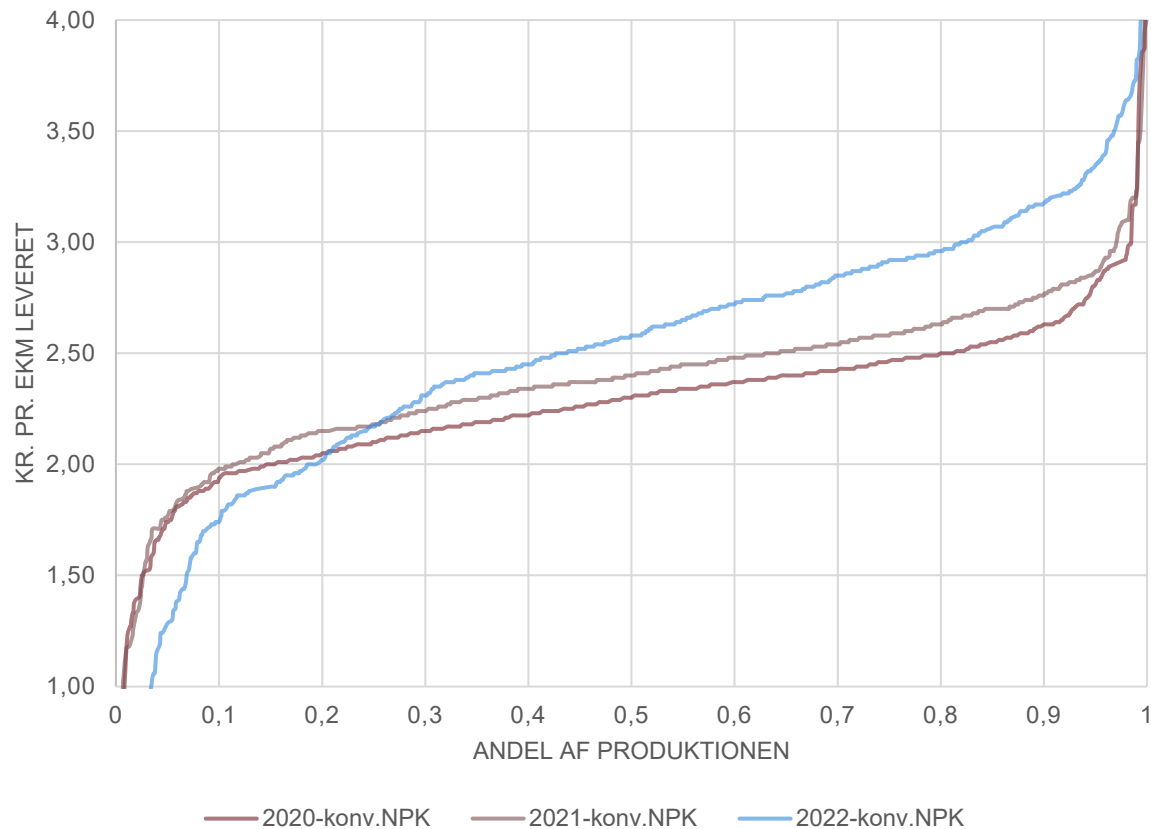
Aktiver og gæld

1.000 kr.	2020	2021	2022	2023*
Fast ejendom	28.233	28.954	30.270	31.779
Landbrugsaktiver i alt	36.354	37.578	40.580	42.354
Aktiver i alt	39.250	40.577	43.341	45.324
Realkreditlån	-19.985	-20.308	-20.919	-21.474
Bank-/sparrekasselån	-5.169	-4.943	-4.032	-3.988
Gæld i alt	-28.120	-28.395	-28.398	-28.979
Gæld pr. ko	-142	-143	-134	-130
Egenkapital**	7.814	8.608	10.809	11.462
Nøgletal, pct.				
Soliditetsgrad	19,9	21,2	24,9	25,3

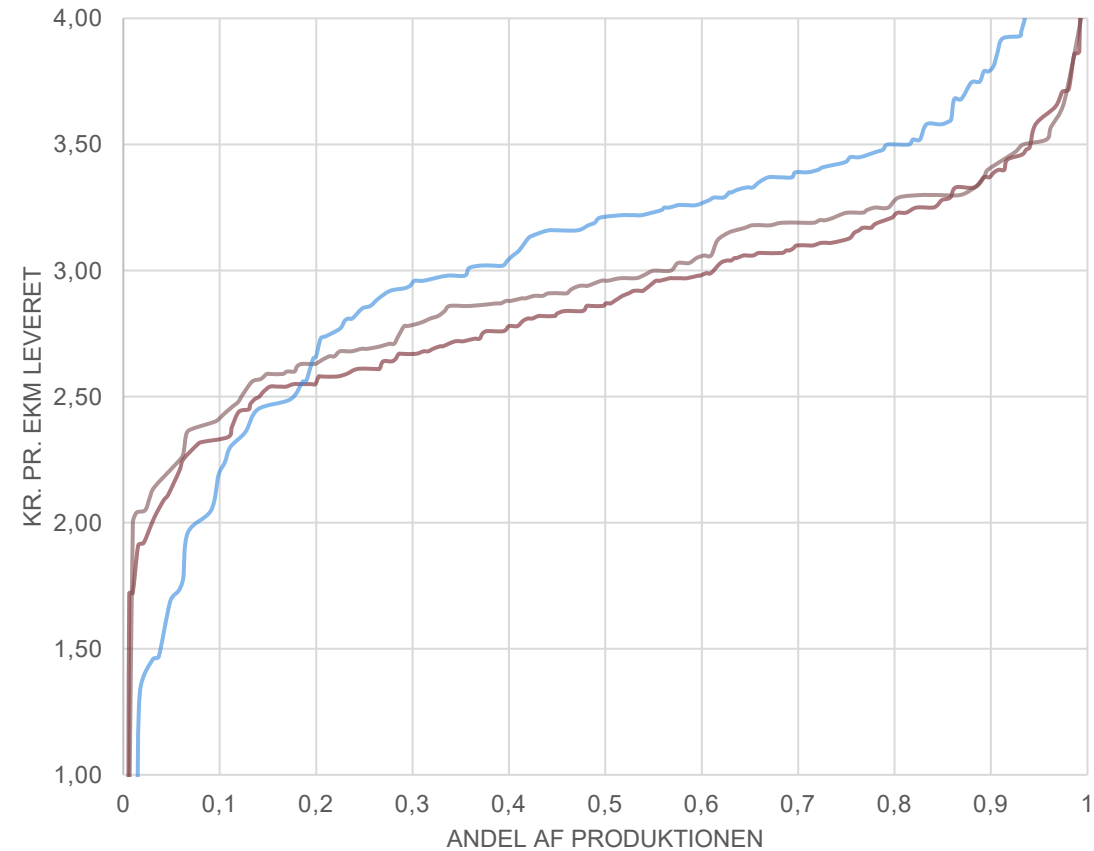
Udvikling i Nulpunktskonsolideringsprisen

Konventionel mælk

Økologisk mælk

Regnskaber 2022, økologiske mælkebedrifter

Brug regnskabet til at skabe overblik

Regnskaber 2022

- Kroner pr. bedrift
- Kroner pr. ko
- Kroner pr. kg EKM

Foto: Martin Øvli Kristensen

Regnskaber 2022, økologiske mælkebedrifter

- **Regnskabsdatabasen**

- 242 bedrifter
- Vejet til 349 bedrifter

- **Årskøer: 212**

- Kg EKM lev./ko: 9.696
- Årsopdræt pr. ko: **0,91**

- **Ha landbrugsjord: 295**

- **1,39 ha/ko**
- 45% er forpagtet

- **Beregnet normtimer**

- 8.333 pr. år
- 39 timer/ko/år
  - 6-7 min./ko/dag

	Pr. bedrift	Pr. ko	Pr. kg EKM
Bruttoudbytte i alt	13.683.910	64.547	6,66
- heraf mark	2.769.189	13.062	1,35
- heraf kvæg	10.263.576	48.413	5,00
- heraf andet	651.145	3.071	0,32
Stykomkostninger i alt	-5.622.216	-26.520	-2,74
- heraf mark	-341.257	-1.610	-0,17
- korn og tilskudsfoder	-3.154.783	-14.881	-1,54
- grovfoder	-1.534.365	-7.238	-0,75
- øvrige omkostninger (husdyr)	-591.811	-2.792	-0,29
Dækningsbidrag	8.061.694	38.027	3,93
Kontante kapacitetsomkostninger i alt	-3.671.037	-17.316	-1,79
- energi, brændstof, maskinstation	-1.301.429	-6.139	-0,63
- vedligehold staldinventar	-310.782	-1.466	-0,15
- øvrig vedligehold og investeringer over driften	429.973	2.028	0,21
- lønomkostninger	-1.197.414	-5.648	-0,58
- ejendomsskat, forsikringer og div. omkost.	-431.439	-2.035	-0,21
Afskrivninger staldinventar	-275.241	-1.298	-0,13
Øvrige afskrivninger	-642.842	-3.032	-0,31
Nedskrivninger og tab/gevinst	8.510	40	0,00
Kapacitetsomkostninger i alt	-4.580.610	-21.607	-2,23
Resultat af primær drift	3.481.085	16.420	1,70

Brug dit regnskab til at skabe overblik (1)

	2022	2021
	Pr. kg EKM	Pr. kg EKM
Bruttoudbytte i alt	6,66	5,37
- heraf mark	1,35	1,11
- heraf kvæg	5,00	3,97
- heraf andet	0,32	0,29
Stykomkostninger i alt	-2,74	-2,37
- heraf mark	-0,17	-0,15
- korn og tilskudsfoder	-1,54	-1,19
- grovfoder	-0,75	-0,76
- øvrige omkostninger (husdyr)	-0,29	-0,27
Dækningsbidrag	3,93	3,00

Brug dit regnskab til at skabe overblik (2)

	2022	2021
	Pr. kg EKM	Pr. kg EKM
Kontante kapacitetsomkostninger i alt	-1,79	-1,49
- energi, brændstof, maskinstation	-0,63	-0,47
- vedligehold staldinventar	-0,15	-0,14
- øvrig vedligehold og investeringer over driften	-0,21	-0,19
- lønomkostninger	-0,58	-0,50
- ejendomsskat, forsikringer og div. omkost.	-0,21	-0,20
Afskrivninger staldinventar	-0,13	-0,13
Øvrige afskrivninger	-0,31	-0,30
Nedskrivninger og tab/gevinst	0,00	0,00
Afskrivninger og nedskrivninger mv.	-0,44	-0,42
Kapacitetsomkostninger i alt	-2,23	-1,91
Resultat af primær drift	1,70	1,09

Brug dit regnskab til at skabe overblik (3)

	2022	2021
Resultat af primær drift	1,70	1,09
Afkoblet EU-støtte mv.	0,33	0,33
Finansieringsomkostninger i alt, landbrug	-0,38	-0,49
- forpagtning netto	-0,29	-0,25
- renteindtægter, finansierings tilskud landbrug	0,01	0,01
- realiseret tab/gevinst finansaktiver	0,03	0,03
- renteudgifter landbrug	-0,13	-0,28
Driftsresultat	1,65	0,92
Ejerløn	-0,22	-0,24
Korr. værdiændring stambes/foderbeh.	-0,16	-0,09
Driftsresultat efter ejerløn mv.	1,27	0,59

Hvilken retning skal jeg gå?

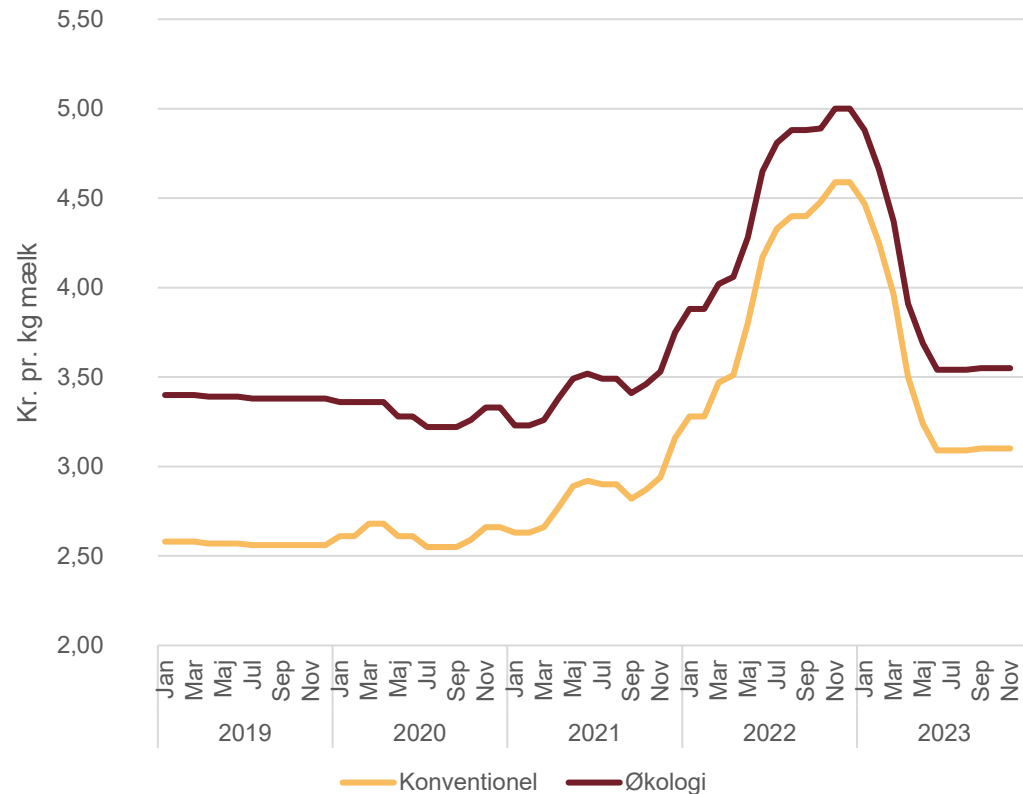

Foto: Linda Rosager Duve

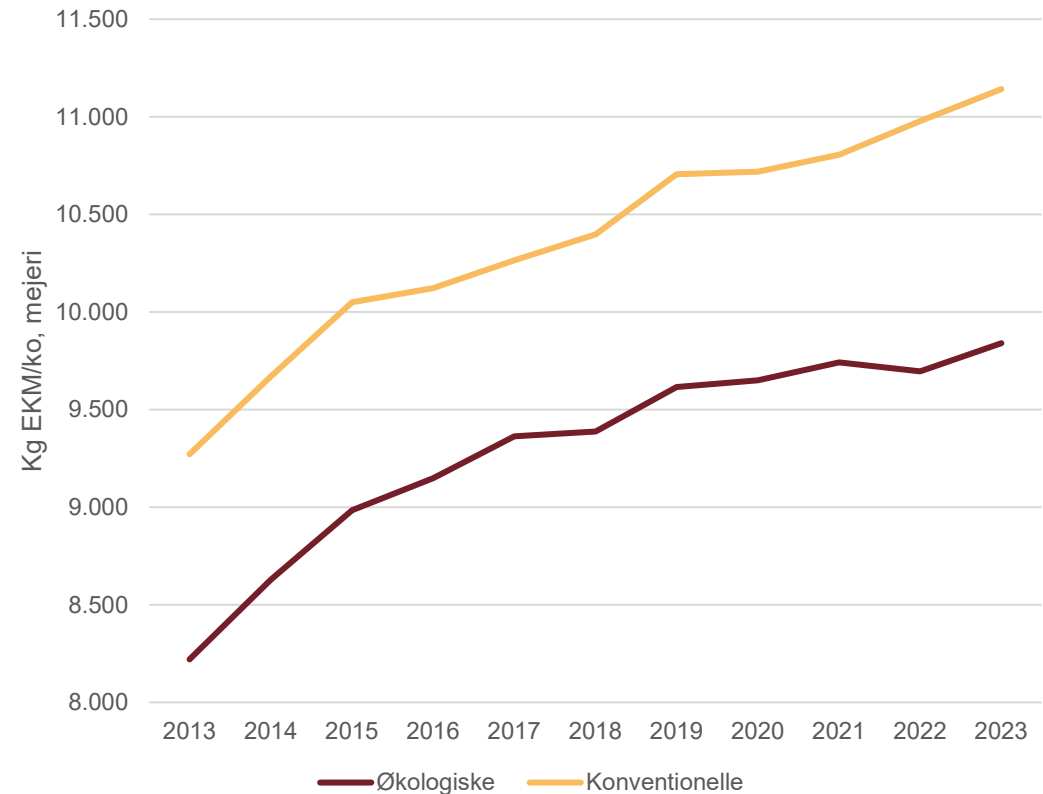
Hvor skal vi hen, du ...?

Mælkepris, kr. pr. kg standardmælk

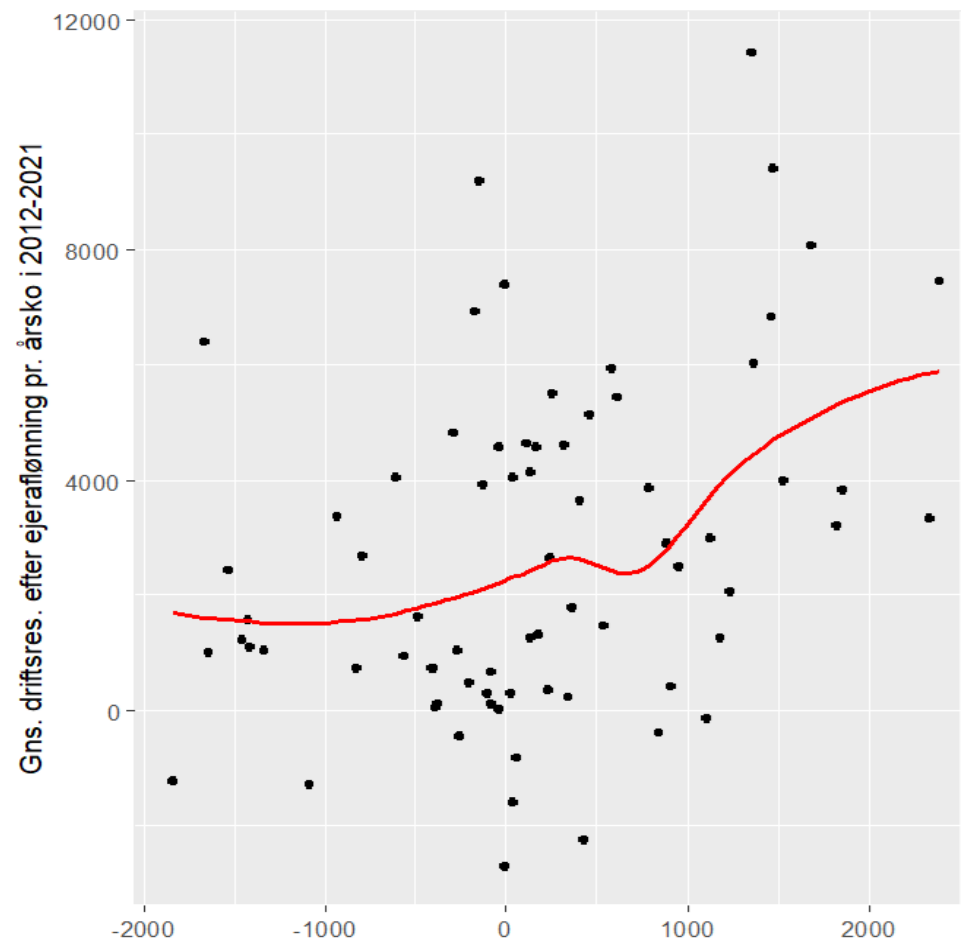
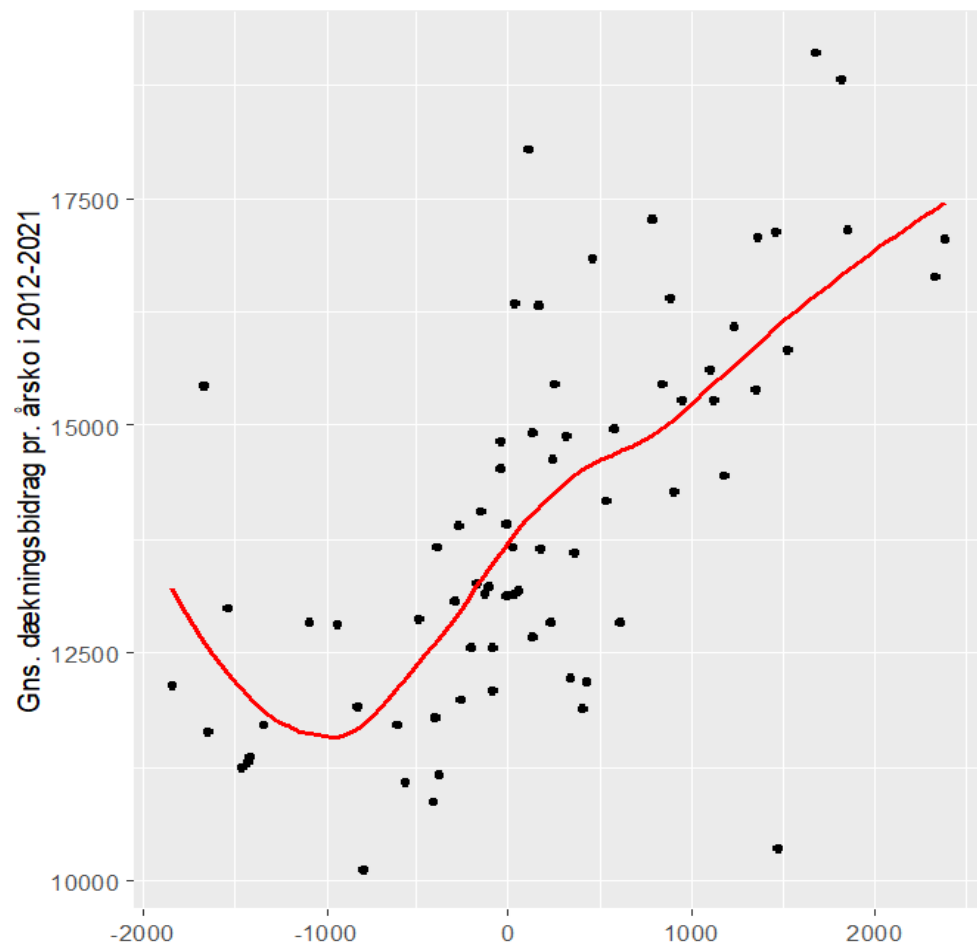

Mælkeydelse pr. ko, kg EKM til mejeri

Analyse af økologiske lavinput mælkebedrifter 2012-2021 (1)

- dækningsbidrag og driftsresultat efter ejerløn, kr. pr. årsko

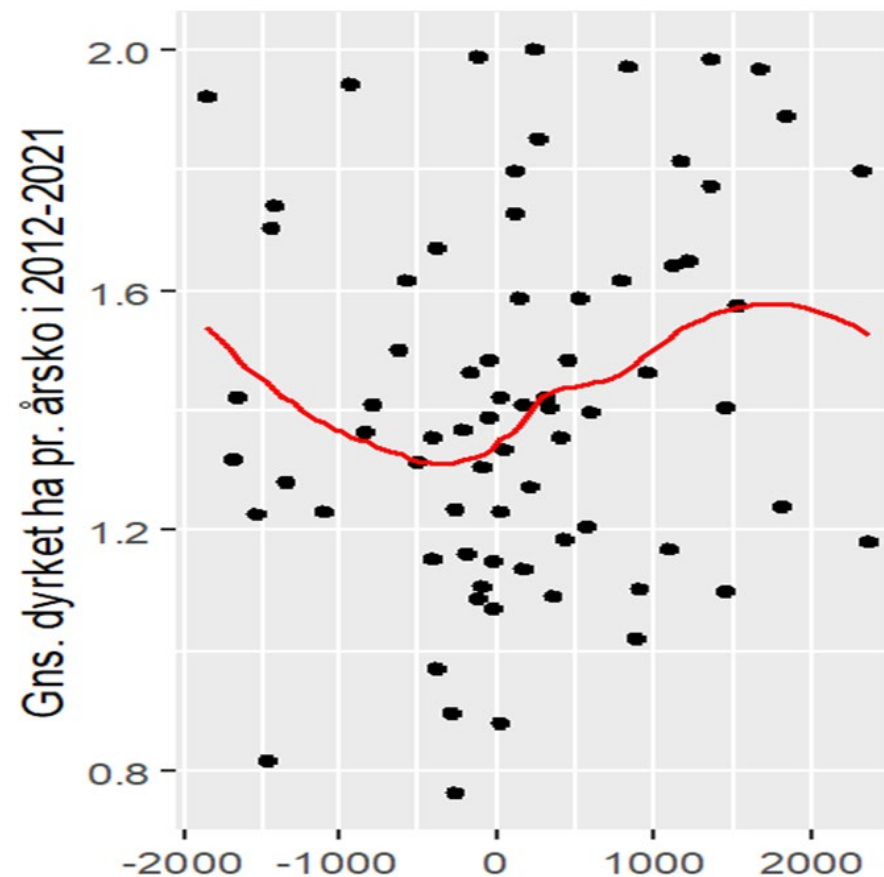
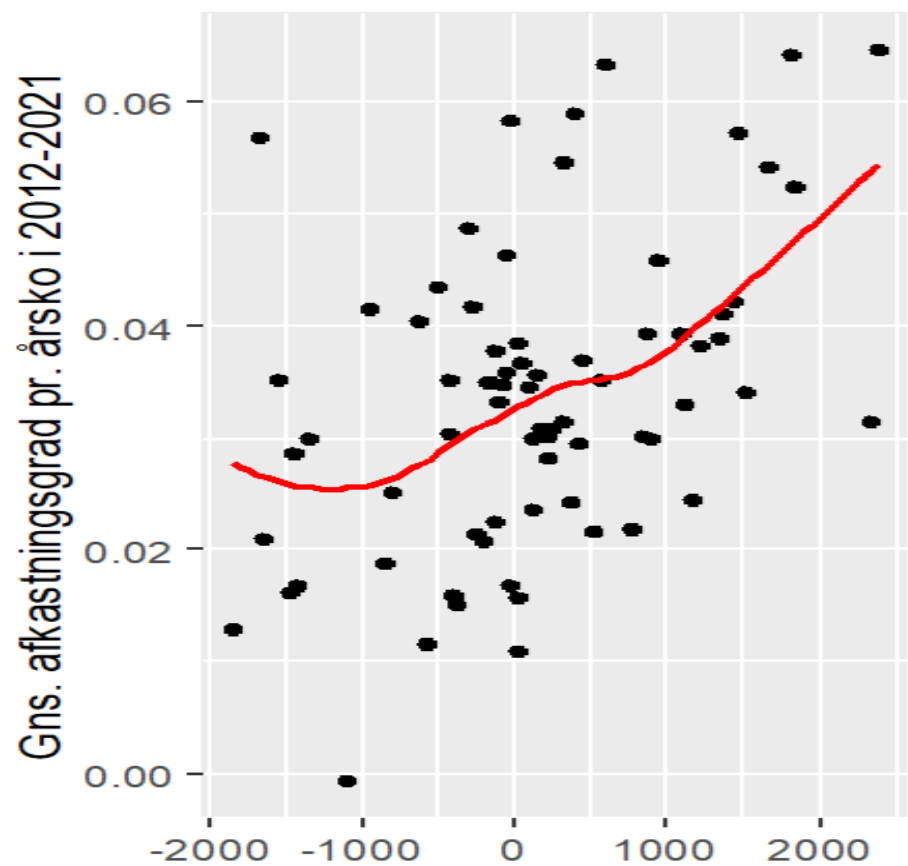

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Analyse af økologiske lavinput mælkebedrifter 2012-2021 (2)

- afkastningsgrad og dyrket areal, ha pr. årsko

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

Ø-KO-AVL

Formålet med Ø-KO-AVL er at udvikle et økologisk avlsprogram med forbedret tilpasning til økologiske produktionssystemer og forbrugernes præferencer.

Deltagere:

Aarhus Universitet (projektejer), Københavns Universitet, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, SEGES Innovation, VikingGenetics samt mejerierne Arla, Naturmælk og Thise.

Foto: Henrik Bjerregrav

Kødkvæg – i princippet samme nøgletal som malkekvæg ...

	Køer	Landbrugs- areal	Sædskifte- græs	Vedv. græs
	Antal	Ha/ko		
Ammekøer, "kvæg"	55.000	2,53	0,47	0,55
Ammekøer, "andre"	20.000	6,64	0,54	1,33

Kilde: SEGES Innovation

Foto: Linda Rosager Duve

Kødkvæg – kender I ”ydelsen”?

Klassificering form ≤ 6

- **Kg slagtekrop pr. årsko**   **247 kg**

- Foder pr. årsko inkl. opdræt, kg ts
  - Korn/tilskudsfoder   75
  - Afgræsning   2500
  - Græsensilage/wraphø   2050
  - Halm   650
  - Mineraler   50

Klassificering form > 6

- **Kg slagtekrop pr. årsko**   **295 kg**

- Foder pr. årsko inkl. opdræt, kg ts
  - Korn/tilskudsfoder   200
  - Afgræsning   2500
  - Græsensilage/wraphø   2200
  - Halm   830
  - Mineraler   50

Kødkvæg – kender I ”ydelsen”? Og økonomien?

Klassificering form ≤ 6

• Kg slagtekrop pr. årsko	247 kg
Slagteafregning m.m.	9.150 kr.
• Foder pr. årsko, kr.	5.625 kr.
• Korn/tilskudsfoder	75
• Afgræsning	2500
• Græsensilage/wraphø	2050
• Halm	650
• Mineraler	50
Rest ‘kød minus foder’	3.525 kr.

Klassificering form > 6

• Kg slagtekrop pr. årsko	295 kg
Slagteafregning mm.	11.200 kr.
• Foder pr. årsko, kr.	6.300 kr.
• Korn/tilskudsfoder	200
• Afgræsning	2500
• Græsensilage/wraphø	2200
• Halm	830
• Mineraler	50
Rest ‘kød minus foder’	4.900 kr.

Opsamling – bæredygtig økonomi med køer

Foto: Linda Rosager Duve

- Brug dit regnskab til at skabe overblik og finde indsatser
  - Bl.a. analyser pr. ha, pr. ko, pr. kg mælk
  - Sammenlign omkostninger du (måske) kan gøre noget ved med tidligere år
  - Lav fraktilanalyser
- Kend de vigtigste nøgletal
- Brug flere nøgletal
- Tænk langsigtet og skriv de strategiske hovedmål for din bedrift og familie ned
- Dialog med dine samarbejdspartnere om din strategi og dine mål for økonomisk bæredygtighed

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

A2 Kvæg

Tak for jeres opmærksomhed
amuk@icoel.dk

Foto: Linda Rosager Duve

Promilleafgiftsfonden for landbrug